

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

מד.

עין משפט
גר מצוה

כג א מיי פ"י מהל' מוק
ממון הלכה ט סמג
עשין ס'
כד ב ג ד ה מיי' שס
הלכה י והלכה יג:

תורה אור השלם

1. או בן יצח או בת יצח
במשפט הוזה יעשה לו:
שמות כא לא

וכי דנין קל מחמור. פ"ה דהך פירכא אדין ראשון דדנין שני דק"ו דאיש ואשה שהורע כחן בנזקין לא דנין קל מממור דאפילו אי לא הוה כמיז מועד כלל הוה ילפינן בהאי קל וחומר אע"ג דבזק"ו נמי קאמר לא חלקת האי ליטנא לאו דוקא ולכן אכטריך לא אס אמרת לעשות פירכא דנין שני שהוא

ק"ו: נג"חה לנזקין. אכטריך לרבות נזקין משום דדרשין בסיפיה דהאי קרא בנזקין בהמניח (לעיל דף ג.) כמשפט שור בשור וכן בסוף פרקין לענין שמירה מעולה לנזקין דריש מלא ישמרתו אע"ג דלא ישמרתו גבי מיתה כמיז: והא תם הוא. לא צעי למימר דמתני' כר"י הגלילי כדמוקי שמואל מתני' בהפרה (לקמן דף מה:.) גבי היה אצוי או בנו בתוכו דמאי דוחקיה דשמואל לאוקמי מתניתין כר"י הגלילי ומה פלוגתא הוה שייך צוה דהוה פליגי רב ושמואל מתני' כמאן ועוד דרישא דמתני' דקתני מועד דמשלם כופר ותם פטור מן הכופר לא אמאי כר"י הגלילי והא דלא מוקי שמואל מתני' דלקמן במועד ליפול על בני אדם בצורות כדמפרש מילתא דהכא במועד להתחבך על בני אדם בכתלים משום דההוא לא שכיחא כי האי: והא תם הוא. המקשן סבור שמתחבך בכותל להפילו ולא מתכוין להפילו על בני אדם דא"כ לא היה פטור ממימה ועל זה מקשה והא תם הוא שאפילו עשה כן כמה פעמים והרג בני אדם שלא בכוונה איך מועד להרוג אדם כדפי' לעיל מדלא אשכחן מועד במתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם ומשני במועד להתחבך על בני אדם פירוש במתחבך להנחתו כדמפרש ואזיל דהוי מועד מתחילתו והוי כאורחיה וא"ת ומי דוחקו לשמואל לומר שחייב כופר יעמידנו במתכוין להפיל הכותל ולא נתכוין להפילו על בני אדם ופטור גם מכופר לפי שהוא תם וי"ל דלרב ושמואל משמע להו

שור נאדם שעשה בו פטור קטן הסורג כשור גדול הסורג דהא שור בן יומו קרוי שור דכתיב (ויקרא כג) שור או כשז כי יולד: אינו דין שחייב. זו סקילה על מינוק קטן כעל אדם גדול: שכן חייב בנזקין ארבעה דברים שהשור פטור מהן וזוהו לא חשיב דהא שור נמי נזקא משלם: ס"ל בן זבט. קטנים משמע דלעיל מיניה כתיב והמית איש או אשה: ואין לי אלא במועד. דקרא במועד כתיב: לא חלקת בין סס למועד. לענין סקילה: שהורע כחן בנזקין. דאס הזיקו משלמין: יפה כחן. דהרש שטה וקטן פגיעתן רעה החובל בהן חייב והן שחבלו באחרים פטורין: וכי דנין קל מחמור. תם ממועד: להחמיר. על הקל דנימא כי היכי דחמור חייב קל נמי חייב דקדשת תם ממועד בזה מנינו דקתני חייב באיש ואשה וחייב בצנ וצת במועד דהא חייב דכן וצת במועד הוא דכתיב וקאמרת מה חייב דאיש ואשה (במועד) עשה זו תם כמועד אף בן וצת נעשה זו תם כמועד ואשתכח דקא ילפת תם ממועד דאי לא אשכחתי חייב דכן וצת במועד לא הוה ילפת ליה בתם מאיש ואשה דהא במועד גופיה אי לאו דרבינאו קרא לא מצינן לאתויינהו מדינא לעיל: אס החמיר. הכחוב בצנ וצת איש ואשה במועד כתב לך שהרי חמור הוא לענין כופר: נחמיר. אנו מדינא בתם הקל בתמיה: אס אמרש באיש ואשה. כלומר וק"ו דדרשת נמי בסיפא פריכא הוא דאס אמרת באיש ואשה כו'. ל"א וכי דנין קל (ו) וחומר בן וצת שפטורין מן המצות מאיש ואשה וזה שמעתי וראשון מלאמי וכשר הוא מן האחרון דהיכי פשיטא ליה הך קולא והך חומרא דקמתמה וכי דנין כו' והא תנא אשכח חומרא בצנ וצת דיפה כחן בנזקין מאיש ואשה: ס"ל או בן יגח או צת יגח. יגח יגח תרי זמני דריבא לה נגיחה למועד ולתם למיתה ולנזקין: פטור ממיסה. דהא לא נתכוין דאמרינן לקמן (ע"ג) כמיתת צעלים אס הרג כן מיתת השור שהרג: וחייב כופר. דדרשין (ו) כופר אס כופר (שמות כא) להציא שלא בכוונה: ורב אמר פטור מזה ומוה. כדדריש (ו) רבא לעיל [מג.]. השור יסקל וגו' כל זמן שהשור בסקילה צעלים משלמין כופר: והא סס הוא. אפילו למאן דדריש אס כופר ה"מ למועד שלא בכוונה והאי תם הוא בחיובך זה: במועד ליפול על בני אדם בצורות. לקמן בשור שנגח את הפרה (דף מה:.) בשלמא הסס. גבי שור שנפל על האדם צבור איכא לתרואי כדמתרלינן התם דהאי דלא קטלינן ליה בנגיחות ראשונות כגון דחזא ירוקא ונפל שלא בכוונה על זה שראה עשז בתוך פי הצור וצא לאוכלה ונפל: אלא הכא. הואיל ומועד לכך מאי שלא מתכוין איכא: הכא נמי. דחוינן ליה דמתחבך להנחתו ולא להפילו עליו: ואכתי

והואיל ואינו מתכוין להזיק דילפינן רגל בכוונה מקרן בכוונה אכל הכא שמתחבך בכותל להנחתו (י) (שלא בכוונה) הויה שן (י) (שלא בכוונה) שאינו יודע שיפול הכותל על האדם לפיכך פטור מן הכופר כקרן שלא בכוונה ומועד דהכא דלקמן לאו דוקא מועד בשלם פעמים אלא כלומר בדבר שנעשה מועד מתחילתו כגון שן ורגל והא דפריך לקמן כדמוקי לה במועד ליפול על בני אדם בצורות אי הכי צר קטלח הוא דייק ממתני' דקתני משלם הכופר ולא קתני חייב מיתה ומשלם הכופר משמע דפטור הוא מן המיתה ורש"י פירש כל הסוגיא דלקמן בע"א אכל דוחק הוא ושם אפרש בע"ה ועל פי ר"ת נמי קשה דפטור רגל בכוונה לדרוס על האדם ממימה כיון שלא נתכוין להרוג א"כ ר"ש דיליף בשמעתינן נזקין מקטלח פטור רגל מנזקין בכוונה דריסה על הכלים כשלא נתכוין להזיק חיה אי אפשר דעל כרחך לאו בכוונה הזיק חייביה רחמנא דאי בכוונה הזיק א"כ היינו קרן והואיל וכן על כרחך ליכא למילף נזקין מקטלח לענין כוונה ורבינו שמואל מלא מלא כספר ישן דלא גרסינן מילתא דרב דפטור מזה ומוה ולקמן גרסינן תניא כותמיה דשמואל ומיזנתא (ד) דרב דפטור לעיל מכופר כשאין השור בסקילה: הוה

(א) ר"מ מ"ו. (ב) נלקמן מה: (ג) דלניחו הוה פטרי בניניהו תם שנתכוין להרוג את זה והרג את זה (ד) לקמן מה: (ה) כ"ל כאש. (ו) לעיל מה: (ז) (י) ר"מ מ"ו. (יא) ר"מ מ"ו. (יב) ר"מ מ"ו. (יג) ר"מ מ"ו.

הגהות הב"ח

(א) גבי בתם מין והלא דין הוא: (ב) רש"י ד"ה אס אמרת וכי יטנא קל מחמור וכי וצת:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה שור באדם וכי דהא שור בן יומו קרוי שור. לקמן סה ע"ג: שם ד"ה יפה כחן דהרש שוטה וקמן וכו'. לקמן פו ע"א: תוב' ד"ה וזאת תם הוא המקשן כו' בדפי' לעיל. דף מה ע"ה ד"ה מלאר:

רבינו הגנאל

אמר שמואל פטור ממימה וחייב כופר וכו'. תניא כותמיה דשמואל וחייבתא דרבה.

